

тому вміння критично мислити надзвичайно необхідне для сортування, відсіювання та утворення правильних суджень. Така навичка допоможе якісніше аналізувати події, що оточують людину, та робити висновки. Давайте розберемося більш детально, що означає мислити критично.

Насамперед треба дати означення зазначеному терміну, адже кожен розуміє його по-різному. Наприклад, Едвард де Боно вважав, що критичне мислення – це аргументований, логічний тип мислення, покликаний відшукати «істину» шляхом аргументів, які заводять обговорюване питання в тенета суперечності. Метью Ліпман визначав його як процес самостійного і відповідального ухвалення рішень на підставі критеріїв та контексту, що супроводжується самокорекцією. Філософ Річард Пауль запропонував таке визначення: «Критичне мислення – це мислення про мислення, коли ви розмірковуєте з метою вдосконалити своє мислення». Якщо ж підсумувати всі ці вислови, то можна сказати, що вміння аналізувати, ретельно обмірковувати, ставити під сумнів подані факти та ухвалювати раціональні рішення означає мислити критично.

На цьому етапі треба зрозуміти, де і як використовувати ці навички, щоб більш глибоко усвідомити згадані вище означення. Перше, що спадає на розум, – це новини. Неймовірно багато статей, які присутні в Інтернеті, маніпулятивні та фейкові, але впізнати їх дуже легко, застосовуючи критичне мислення. Треба перевірити джерело експертів, проаналізувати, кому така стаття буде вигідна, який настрій вона несе, в який період написана і ще деякі фактори перед тим, як повірити написаному. Така ретельність вбереже вас від фальші, яку намагаються подавати сучасні ЗМІ.

По-друге, критичне мислення навчає думати логічно та поступово. На думку вчителя фізики Вінницької фізико-математичної гімназії № 17 Пасіхова Юрія Яковича, «якщо ти не можеш пояснити якусь тему, не використовуючи складну термінологію, ти не розумієш цю тему». Доводячи власну думку, учень вибудовує структуру подачі матеріалу та орієнтується на зворотний зв'язок слухачів. Критично мислячи, учень задається такими питаннями: «Чому це саме так?», «Як це пов'язане з попередніми темами?», «Де використати ці знання?» тощо.

Шаповал Т. Л., здобувач вищої освіти,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Україна.
Науковий керівник – Анненкова І. П., д-р пед. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
Україна

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТІВ «ТРЕТЬОГО ВІКУ» В УКРАЇНІ

Значне зростання науково-технічного прогресу вплинуло на збільшення тривалості життя людей. Це, в свою чергу, позначило проблеми в адаптації літніх

людей до стрімко мінливих процесів, а також питання збереження активного способу життя. Одним з ефективних способів вирішення цієї проблеми є створення університетів третього віку.

УТВ, як форма навчання пенсіонерів в Україні, були відкриті в кінці 2000 року. Перший університет відкрився 2002 року в Ковелі на Волині на базі територіального центру соціально-побутової реабілітації. Другий невдовзі з'явився в Кременчуці на базі Кременчуцької філії Дніпропетровського університету економіки і права. А у вересні 2009 року університет «третього віку» відкрився на базі територіального центру № 2 у Шевченківському районі м. Київ.

В історії розвитку УТВ ми виокремлюємо три етапи.

Перший етап охоплює період 2000–2008 роках. Він характеризується стихійним виникнення освітніх послуг для людей пенсійного віку.

Другий етап – 2008–2017 роках. характеризується консолідацією зусиль органів державної влади, громадських організацій, громад і бізнесових структур задля розвитку освіти для різних категорій дорослих, створення доступної, ефективно, результативної освітньої інфраструктури регіонів. Відбувається залучення України на рівні Міністерства праці та соціальної політики та фонду народонаселення представництва ООН (ФН ООН) в Україні до втілення проєкту «Університети третього віку». Запроваджується соціально-педагогічна послуга «Університет третього віку» у територіальних центрах соціального обслуговування, розроблено задля надання методичної допомоги у розвитку подібних навчальних закладів у всіх регіонах Методичних рекомендацій щодо організації соціально-педагогічних послуг «Університет третього віку». У 2011 році розроблено «Концепцію освіти дорослих в Україні». УТВ функціонують як самостійні інституції, зокрема підрозділи загальноосвітніх, професійних, вищих навчальних закладів, бібліотек та ін. У 2015 році за ініціативи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, представництва Інституту з міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів в Україні створено громадську спілку «Українська асоціація освіти дорослих» (УАОД), діяльність якої спрямовано на підтримку громадянських ініціатив у неформальній освіті дорослих. У червні 2016 році УАОД стала членом Європейської Асоціації освіти дорослих [1].

Третій етап – з 2017 року по сьогодні – характеризується початком розроблення нормативно-правового забезпечення формальної і неформальної освіти дорослих. Закон України «Про освіту» створює передумови для визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Таке висвітлення питання неформального навчання в законі є важливим кроком до створення повноцінної нормативно-правової бази неформальної освіти дорослих в Україні. Також спостерігається підвищення інтересу до проблем освіти дорослих серед науков-

ців. Проте в Україні процес визначення, теоретичного обґрунтування та державного визнання неформальної освіти й освіти дорослих знаходяться ще на етапі становлення. Тому зустрічаються різні підходи, подекуди суперечливі, однобічні, що відрізняються від загальноприйнятого підходу в європейських і американських країнах та загальної світової тенденції [2].

Впровадження університетів третього віку реалізується на двох рівнях: державному та недержавному.

До державних належать ЛНУ ім. Івана Франка, Львівський державний університет фізичної культури, Чернігівський національний технологічний університет та ін.

Недержавні університети представлені[3]:

1. Навчальними закладами, що мають недержавну форму власності, наприклад, Дніпровський університет ім. Альфреда Нобеля, Університет «КРОК» та ін.

2. Національними громадськими організаціями, як-от «Справа Кольпінга», що дала можливість отримати навчання людям третього віку у Львові, Стрию та Івано-Франківську.

3. Благодійними фондами, наприклад, «Турбота про літніх в Україні» в м. Харків та ін.

4. Фінансовими структурами – банком Надра був реалізований проєкт першого фінансового Пенсійного клубу, в якому кожен учасник може отримати безкоштовні консультації з питань фінансів і заощаджень, а також приємно проводити час у колі своїх товаришів, заводити нові знайомства, обговорювати останні новини і навіть займатися творчістю;

5. Фізичними особами. Проєкт «Комп'ютерної академії для пенсіонерів» був придуманий і реалізований Сергієм Григоровичем Авдевніним. Він створив сайт, який допомагає людям похилого віку знайти відповіді, пов'язані з використання ПК і Інтернету.

Список використаних джерел

1. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ: Педагогічна думка, 2016. 448 с.
2. Василенко О. В. Розвиток дорослих у неформальній освіті (зарубіжний досвід). *Особистісний і професійний розвиток дорослих: теорія і практика: [монографія]* / за ред. О. В. Аніщенко. Київ, 2016. С. 68–129.
3. Скорик Т. В., Шевченко І. С. Університет третього віку як модель соціальної інтеграції осіб літнього віку в сучасне суспільство. *Вісник Львівського університету*. 2014. 8. С. 60–68.